

Název: Třídíme, a přesto skládky rostou
Zdroj: Mladá fronta Dnes
Autor: Jitka Vlková
Datum: 12.12.2018
Odkaz: <http://zpravy.idnes.cz/mfdnes.asp>

Třídíme, a přesto skládky rostou

Česko čeká výzva. Plastové odpady už Čína nechce a na skládky brzy uložit nepůjdou.

Jitka Vlková
 redaktorka MF DNES

Hromada plastových obalů, které se hromadí v Česku na trh, každoročně roste. Aktuálně jich na osobu připadá 21 kilogramů za rok. Během příštích několika let by se to mohlo změnit.

„Dlouhé roky fungovalo, že i technologicky, tedy ne stoprocentně čistý plast byl vyvážen a takzvaně recyklován. Opravdová recyklace to ale nebyla,“ říká David Hausner, předseda Plastikářského klástru, který sdružuje 60 výrobců plastových komponentů a zpracovatelů plastu. Čína, kam se ještě před dvěma lety vyříděný plast ve velkém vozil, ho podle něj využívala jako palivo.

Klastr by o vyříděný plastový odpad stál. „Objektivně teď ve spolupráci s ministerstvem životního prostředí a kolektivním systémem Elektrowin třídírny. Snažíme se vytvářet spolu se zpracovatelskými firmami materiály a nastavit metodiku, jak lépe třídít a čistit materiál, abychom to mohli co nejlépe použít, dostat to zpátky do výrobku,“ říká Hausner.

Atraktivní „pětka“
 Čím nevyužitelnější plastové odpady, tím méně atraktivní. „Od roku 2014 nebudou moct žádný výmet, tedy plastový odpad, skončit na skládce, protože to je buď energeticky, nebo materiálově vysoce cenný odpad,“ říká Jaromír Škarda, ředitel odboru odpadů na ministerstvu životního prostředí.

ne oddělí trošičku směs. Jenže ta bíláka TAP (neboli směs plastových zbytků z třídění, hadříků a papíru v určité kvalitě, například směs obsahující pěti složek směs, který není potřeba na výrobu nové látky. Čisti výrobci TAP dělají směs směsí a směs směsí jen z takzvaných čistých odpadů. Ze kterých popelnice jsou pro odpadové firmy nejatraktivnější PET láhve. Ty tvoří zhruba 40 procent jejich obalů. Vypít se zpracovávají vyřídění PET a následně se používají k výrobě nových fólií. „Někdy na děláme další směs,“ říká Hausner, „ale to je jen z takzvaných čistých odpadů.“

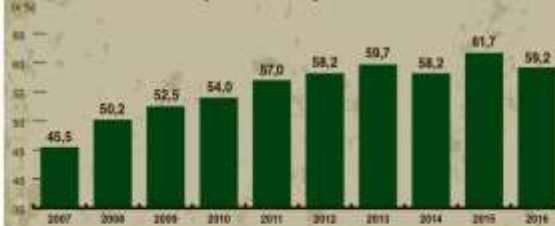
Ze kterých popelnice jsou pro odpadové firmy nejatraktivnější PET láhve. Ty tvoří zhruba 40 procent jejich obalů. Vypít se zpracovávají vyřídění PET a následně se používají k výrobě nových fólií. „Někdy na děláme další směs,“ říká Hausner, „ale to je jen z takzvaných čistých odpadů.“

Ze kterých popelnice jsou pro odpadové firmy nejatraktivnější PET láhve. Ty tvoří zhruba 40 procent jejich obalů. Vypít se zpracovávají vyřídění PET a následně se používají k výrobě nových fólií. „Někdy na děláme další směs,“ říká Hausner, „ale to je jen z takzvaných čistých odpadů.“

Čím nevyužitelnější plastové odpady, tím méně atraktivní. „Od roku 2014 nebudou moct žádný výmet, tedy plastový odpad, skončit na skládce, protože to je buď energeticky, nebo materiálově vysoce cenný odpad,“ říká Jaromír Škarda, ředitel odboru odpadů na ministerstvu životního prostředí.

Recyklace odpadů v Česku

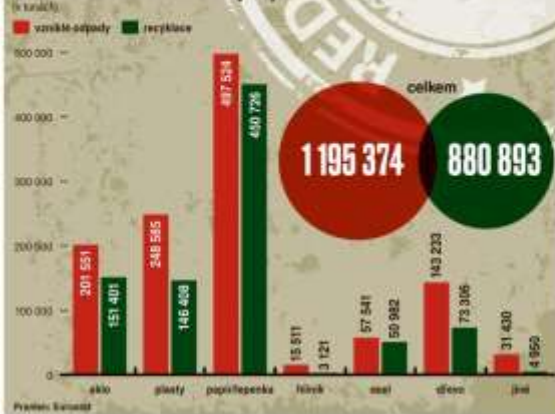
Jak se v tuzemsku třídí plastové obaly

Nejlépe třídící obalů v Evropě

Kolik obalů se v Česku recykluje

Skládkarů firmy, které by třeba přilyhly v čínském byznysu, poskytují mu tu, že do té doby nebyly v Česku vyvinuty jiné jejich kapacity, které nabídnou skládkování. Četají proto zákat skládkování odpadů. Přitom se zákat dostal do síly na úřad roce 2014.

„Když slyšíme posměšně na rok 2030, směřuje se zase na tři roky. Takže je to fakt na obce a stát, aby podporovali změnu myšlení a vyhledávání nových technologií, a investory, aby našli na úpravu a recyklaci odpadů postavili,“ říká Pavlína Dražbová, místopředsedka Svazu měst a obcí ČR.

Skrytá síla nákladů
 Přepřevoz odpadů plav z domácností ale není levný. Ještě rozdíly dle žitost populací, kde se nachází až 40 druhů různých plastů, je obtížné. „Navíc jsou plasty často kombinované, přelazují se do nich látky pro zpracování hořlaví a podobně. Ty ostatně pro různé firmy vyvíjejí a mohou recyklace,“ říká Kodanová. Na recyklovatelnost plastů by tak měli rozvíjet už jejich výrobci a narovnat takové materiály, které po skončení životnosti jsou dobře recyklovatelné.

Důležitou odpovědí výrobců obalů, včetně těch plastových, jsou firmy využívající obaly na tři roky po prvnímu použití také jejich odnětí a třetí a následně recyklaci. Většina z nich (přes 20 tisíc) plní závazek prostřednictvím kolektivního systému Ekowin. Ten od nich vybere popelnice a z nich odnětá obal podle toho, jaké jsou v barevných popelnicích vyřídili.

Využití recyklovaného plastu výrobu nových plastových výrobků nevede, ale ekologická odpovědnost může být trendem a konkurenční výhodou. Člověk se například může řídit recyklací nebo firmy v zahraničím výroby, které chtějí například vyvíjet čas strávený z recyklace. Největší síla, jak plastový odpad smést, má tak společnost, která může vydatovat od producentů alternativy.

Pomocí by mohli také stát tím, že by zvýšovali využití výrobců z recyklovaných materiálů. „Jde by to o to, že má například stát DPH, u výrobců takzvaně zase snížit úroveň odpadů z recyklace, aby státní byli srovnatelní recyklát oděvat. Dobrá je i spolupráce s ministerstvem životního prostředí a poskytovatelé dotací raději vidí současně tu cenu než zohlednění ekologičtější,“ říká Dražbová.

Podle Hausnera momentálně využití recyklátu samotná evropská legislativa kvůli přímé a konkurenčně ochranné společnosti. „Vytváří se totiž nové společnosti, které složení jako nákladní stroje, a když tam samozřejmě není být nic šložitelného,“ pokračuje Hausner.

Česko čeká výzva. Plastové odpady už Čína nechce a na skládky brzy uložit nepůjdou.

Hromada plastových obalů, které se hromadí v Česku na trh, každoročně roste. Aktuálně jich na osobu připadá 21 kilogramů za rok. Během příštích několika let by se to mohlo změnit.

„Dlouhé roky fungovalo, že i technologicky, tedy ne stoprocentně čistý plast byl vyvážen a takzvaně recyklován. Opravdová recyklace to ale nebyla,“ říká David Hausner, předseda Plastikářského klástru, který sdružuje 60 výrobců plastových komponentů a zpracovatelů plastu. Čína, kam se ještě před dvěma lety vyříděný plast ve velkém vozil, ho podle něj využívala jako palivo. Klastr by o vyříděný plastový odpad stál. „Objíždíme teď ve spolupráci s ministerstvem životního prostředí a kolektivním systémem Elektrowin třídírny. Snažíme se vytvářet spolu se zpracovatelskými firmami materiály a nastavit metodiku, jak lépe třídít a čistit materiál, abychom to mohli co nejlépe použít, dostat to zpátky do výrobku,“ říká Hausner.

Atraktivní "petky"

Část nevyužitého plastu se dnes používá jako takzvané tuhé alternativní palivo (TAP), ale topí se s ním výhradně v šesti zdejších cementárnách. Jejich pece si s vysoce výhřevnou surovinou umějí poradit a jsou vybaveny sofistikovaným zařízením, které ze spalin dokáže bezpečně oddělit toxické emise. Jenže nabídka TAP (neboli směsi plastových zbytků z třídíren, hadrů a papíru v určité kvalitě, například nesmí obsahovat příliš mnoho chloru, který ničí pec) je na evropském trhu široká. Čeští výrobci TAP dokonce soutěží s těmi italskými či rakouskými.

Ze žlutých popelnic jsou pro odpadářské firmy nejatraktivnější PET lahve. Ty tvoří zhruba 40 procent jejich obsahu. Vyplatí se zpravidla vytřídit PET a silnostěnné polypropylenové a polyethylenové fólie. "Náklady na důkladné dotřídění, předúpravu, logistiku a skladování jsou vysoké v porovnání s tuzemskou nízkou cenou za uložení odpadu na skládku nebo zpracováním pro energetické využití," říká Kateřina Kodadová, mluvčí odpadářské společnosti Suez, která sváží odpad, provozuje spalovny nebezpečného odpadu, kompostárny a třídící a recyklační linky.

S tímto přístupem by mohlo zahýbat chystané zvýšení skládkovacího poplatku, což je daň za ukládání odpadu na skládku. Z 500 korun za tunu může stoupnout až na 1 850 korun. Obce, které ho dnes v ceně za odpadové služby platí, by dostaly recyklační slevu, pokud dosáhnou určitého procenta třídění – hranicí pro rok 2020 je 50 procent.

K tomu se připojí zákaz skládkování využitelných odpadů. "Od roku 2024 nebude moci žádný výmět, tedy plastový zbytek, skončit na skládce, protože to je buď energeticky, nebo materiálově využitelný odpad," říká Jaromír Manhart, ředitel odboru odpadů na ministerstvu životního prostředí. Skládkářské firmy, které by tím přišly o část svého byznysu, poukazují na to, že do té doby nestihne v Česku vzniknout dost jiných kapacit, které nahradí skládkování. Chtějí proto zákaz skládkování odložit. Přitom se zákaz dostal do zákona už v roce 2014.

"Když zákaz posuneme na rok 2030, mezitím se zase nic dít nebude. Takhle je to tlak na obce a stát, aby podporovaly změnu myšlení a vybudování nových technologií, a na investory, aby zařízení na úpravu a recyklaci odpadů postavili," říká Pavel Drahovzal, místopředseda Svazu měst a obcí ČR.

Skrytá síla zákazníka

Přepřerovat odpadní plast z domácností ale není banální. Jenom roztřídit žlutou popelnicí, kde se nachází až 40 druhů různých plastů, je obtížné. "Navíc jsou plasty často kombinované, přidávají se do nich látky pro zpomalování hoření a podobně. To snižuje pro svozové firmy výtěžnost a možnost recyklace," říká Kodadová. Na recyklovatelnost plastů by tak měli myslet už jejich výrobci a navrhnout takové materiály, které po skončení životnosti půjde dobře recyklovat.

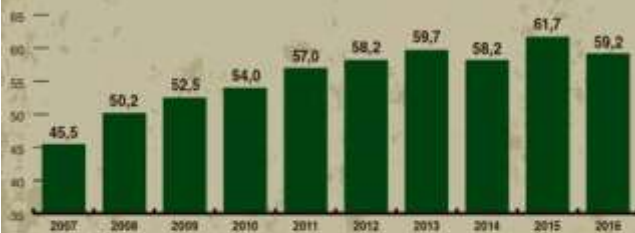
Určitou odpovědnost výrobci obalů, včetně těch plastových, nesou. Firmy uvádějící obaly na trh mají povinnost zajistit také jejich stažení z trhu a následnou recyklaci. Většina z nich (přes 20 tisíc) plní závazek prostřednictvím **kolektivního systému EKO-KOM**. Ten od nich vybírá poplatky a z nich odměňuje obce podle toho, kolik toho v barevných popelnicích vytřídí.

Využití recyklovaného plastu výrobu nových plastových výrobků nezlevní, ale ekologická odpovědnost začíná být trendem a konkurenční výhodou. Chlubí se jí například nábytkářský řetězec Ikea nebo firmy v automobilovém průmyslu, které chtějí například vyrobit část nárazníku z recyklátu. Největší sílu, jak plastový odpad omezit, má tak spotřebitel, který může vyžadovat od producentů alternativy. Pomoci by mohl také stát tím, že by zvýhodňoval využívání výrobků z recyklovaných materiálů. "Stát by na ně měl například snížit DPH, u veřejných zakázek zase můžete upřednostnit materiály z recyklátu, aby stavitelé byli nuceni recyklát odebírat. Bohužel jsou primární suroviny pořád levnější než recykláty a poskytovatelé dotací raději vidí soutěžení na cenu než zohlednění ekologie," tvrdí Drahovzal.

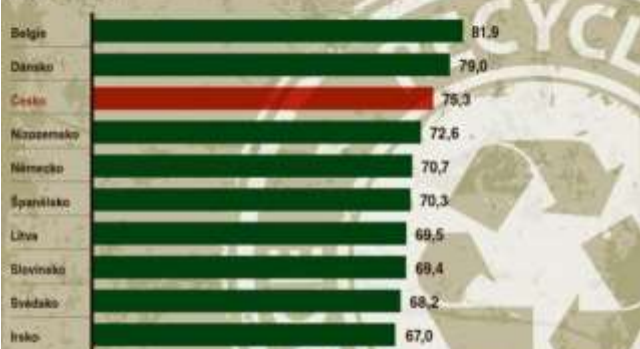
Podle Hausnera znesnadňuje využívání recyklátů samotná evropská legislativa kvůli přísné a komplikované ochraně spotřebitele. "Vyžaduje se totálně aseptické složení výrobků. Recyklát z postkonsumního odpadu nebude mít stejné technické složení jako základní surovina, i když tam samozřejmě nesmí být nic škodlivého," poznamenává Hausner.

Recyklace odpadů v Česku

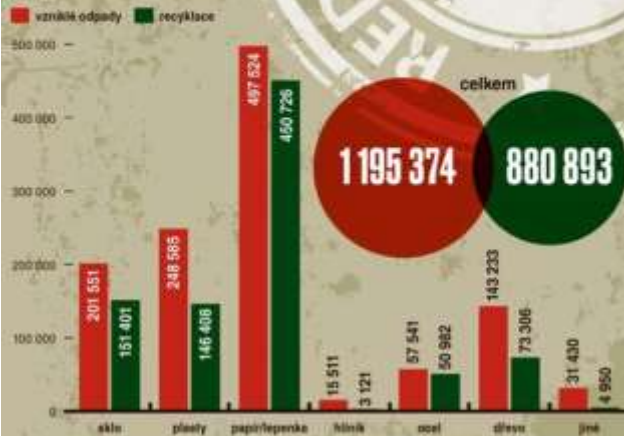
Jak se v tuzemsku třídí plastové obaly
(v %)

Nejlepší třídící obalů v Evropě
(vyřizování obalů v %)

Kolik obalů se v Česku zrecykluje
(v tunách)

Pramen: Eurostat